

Kristallpudeleisse peidetud saladused

Tekst Riina Luik

Fotodel Lalique Artisan. «Ondines», 1988/Lalique. YSL «Opium», 2000/Pierre Dinand. Guerlain «Shalimar», 1925/Raymond Guerlain/Baccarat. Nina Ricci. «L' Air du Tamps», 1948/René Lalique (lk 16).

Parfüümidel on inimkonna kultuuriajaloo olnud tähtis roll juba muistsetest aegadest saadik ning täpselt sama kaugemale ulatub ka seda kallihinnalist luksuskaupa hoidvate parfüümpudelite ajalugu.

Parfüümi loomine on kunst, ja ka pudel, milles seda hoitakse, peab olema meistriteos, on tabavalt öelnud Nina Ricci lõhnamaja parfüümilooja Robert Ricci. Sajandite jooksul on lõhnameistritega kõrvuti töötanud juvelierid ja disainerid, kunstnikud ja moeloojad – püüdes selles imelises miniatuurses vormis edasi anda parfüümi salapärase olemust. Kuid nii nagu parfüümide ajalugu ei saa vaadelda eraldiseisvana aja- ja kultuuriloost, religioonist, farmaatsia arengust, sajandite vahel vaheldunud iluideaalidest ja hügieenikommetest, ei saa parfüümpudelite sajanditepikkust põnevat lugu rääkida eraldi klaasikunsti arengust, moesuundadest ja kunstivooludest. Pealtnäha väikese pudelikese ja selle ümbrise süünd on oma looja jaoks paljude mõjutuste, loominguliste ambitsioonide ja iluideaali, emotsioonide, trendide ning tulevikunägemuse kvintessents.

Maailmas on kümneid epohhiloovaid peetud parfüüme – uue ajastu, uue moe ja eluhoiaku elegantseid peegeldajaid, samuti parfüümpudeleid, millest on saanud oma ajastu klaasikunsti miniatuursed imed, kultusobjektid ja sümbolid. Neist parfüümpudelitest seekord räägimegi. Neilgi on oma lugu, need pole vaid lihtsalt asjad.

Mitmekümne sajandi pikkune ajalugu

Teadaolevalt on vanimad savist, kivist ja alabastrist parfüümpudelid leitud Vanast Egiptusest. Kõik need materjalid olid parfüümide hoidmiseks ja pikemaks säilitamiseks eeskätt käepärased, kuid samas ka praktilised – kaitstes seda hinnalist nestet lekkimise, lõhnakaotuse ja üleküümenemise eest. Kui kivist ja savist voolitud looma- või inimfiguuri kujulisi parfüümpudeleid võib pidada üsna algelisteks, siis Alabastroni linna järgi nime saanud imepeenest valgest või värvilisest alabastrist õrnalt läbikumavad pudelikeseid olid ilmselgelt luksuse ja jõukuse ilming. Klaasi kui vanima kunstliku ehitusmaterjali loomise au kuulub mesopotaamlastele ning esimesed õõnesvormid: pudelid ja vaasid pärinevad juba 5.–4. sajandist eKr, kuid parfüümpudelite vanimad leiud on mitu sajandit nooremad. Vanimate parfüümpudelite sünniaeg ulatub 2. sajandisse eKr ning neid on leitud Süüriast (Sidoniast) ja Egiptusest (Aleksandriast). Just neis paigus pandi 1. sajandil eKr tänu vormi- ja vapapuhumistehnika kasutuselevõtule käima klaasi seeriaviisiline tootmine. Sellest ajast alates on klaasitööstuse areng ja võimalused

käinud tihedalt käsikäes parfüümpudelite disainiga – selle tillukese pudeli puhul võib rääkida enam kui kahekümne ühe sajandi pikkusest ajaloost!

Klaasipuhumisoskus levis kiiresti Vahemere-äärsetesse riikidesse ja Ees-Aasiasse ning Euroopas tõusid kiiresti juhtpositsioonile Itaalia (eriti Murano saar Veneetsias) ja Saksamaa (Köln, Trier). Antiikklaasi hiilgeaeg, mil suudeti luua juba seitset sorti klaasi: värvitud, värvilist, läbipaistvat ja läbipaistmatut (opaaki), piimklaasi, milleflori (mosaiikklaas, milles eri värvi klaaspulgakesed sulatatakse kimbuks nii, et nende läbilõige moodustab lille kuju, mis oli eriti iseloomulik Veneetsia ja Murano klaasikunstile) ja kahhelklaasi, kestis kuni 5. sajandini ning selle ajastu klaasikunsti saavutused peegeldusid otseselt ka parfüümpudelite kujus ja värvikülluses. Nii näiteks on leitud Antiik-Kreekast palju erikujulisi parfüümpudeleid nagu viinamarjakobar, kala, merikarp, eksootilised loomad ja linnud. Tegu polnud mitte ainult klaasikunsti saavutusega, vaid ka esimese teadliku katsega väljendada sümbolika abil parfüümi olemust ja olemust: värskest, mahedust, küpsust, erootilisust jne. Vanadel roomlastel, nii linnakodanikel kui ka sõdalastel, olid aga seevastu üsna spartalikud kombed – kuna parfüümi kanti iga päev kaasas, oli pudel väike, lihtne ja kerge.

Prantsuse moe- ja iludiktatuur

Lääne-Euroopa õitseajaks renessanss, mis algas 14. sajandil ja kestis kuni 16. sajandi alguseni, viis toretseva moerõivaste kandmise küll õukonnast lihtrahvani, kuid jättis endiselt unarusse ihuharimise ja hügieeni. Ning just see – edevus kombineeritud lodevusega – andis hoogu parfüümide tootmisele ja kasutamisele, sest halvasti lõhnata oli matslik. Parfüüme ei kasutatud sihipäraselt ainult enda ja rõivaste, vaid ka lemmikloomade ja eluruumide lõhnastamiseks. Väidetavalt sündis parfüüm tänapäevases mõistes 1370. aastal Ungari kuninganna Elizabethi õukonnas ja levis sealt kulutulena Euroopasse. Kas see täpselt nii oli, on raske öelda, kuid märksa julgemalt võib kinnitada dateeritud fakti, et 1508. aastal avasid dominikaani munkad Firenze maailma esimese lõhnakoja, mis kandis nime Farmacia. Selle püsiklientide hulka ei kuulunud mitte ainult Rooma paavst ja mõjuvõimas Medicite perekond, vaid lõhnakoja kundeks olemine oli auasjaks igale endast lugupidavale firenzelasele. Lõhnakeskusena tõuseb juba sel ajal esile Lõuna-Prantsusmaal asuv Grasse ning see linn on säilitanud «Euroopa lõhnapealinna» kuulsuse siiani. 16. sajandil domineeris klaasitööstuses õrn ja värvitud, peene teemantgraveeringuga nn veneetsia soodaklaas, mis asendas senist raskepärast värvilist klaasi ja lopsakat klaasimaali.

Renessansile järgnenud barokiajastu (aastatel 1650–1700), mil kuningas Louis XIV taktikepi all (temalt on muuhulgas pärit lause: «Riik, see olen mina!») kehtis kõikjal Euroopas Prantsuse moe- ja etiketikultuur. See oli aeg, mil kõik, kel vähegi jõukust jagus, püüdisid ekstravagantsuse ja suursugususe poole, kuid seepi ja vett jäid endiselt asendama meeldivad parfüümid. Kaelakee või vöö külge seoti lõhnapallikesi – tugevalõhnalisest ambrast ja bensoevaigust valmistatud pomandreid, diivanitel ja sohvadel vedeleid lõhnapadjad. Kuninga- ja aadlilossidesse seati sisse lõhnatoad, mille keskel ilutses hinnaline «lõhnaorel» ehk parfüümimeistri töölaud. Esimesena Euroopas pani parfüümide tööstusliku tootmise käima prantslane Jean Baptiste Colbert.

Edevale barokile järgnes toretsev rokokoo, mida kutsutakse ka Louis XV stiiliks ning mis kestis 18. sajandi viimase kolmandikuni. Rohked kaunistused, lehv- ja pitsid ja volangid ilmestasi moodsa ning ülepea avaldus ka ilumaailmas. Kuid kogu selle toreduse juures eelistati ikka veel pesemisele meikimist ja ebaseeldivaid lõhnu «lammata» parfüümidega. See aga tähendas, et väikeselt kallihinnalise sisuga pudelikeselt oodati samavõrd luksuslikku väljanägemist. Juveliid lasid käiku kõik hinnalised materjalid, mida tellija kinni maksta suutis: kulla, hõbeda, klaasi, äsja leiutatud portselani, väär- ja poolvääriskivid, pärlmutri, elevandi- ja kilpkonnaluu, tihti neid materjale omavahel kombineerides. Klaasitööstuses tõusis esile pisut raskepärane Böömi kristall ning hakati kasutama kuldamestehnikat.

Väljalitute buduaaridest moekaubaks

Kõik see ei toonud veel kaasa pudelite üldkuju olulist muutumist. See «viga» parandati 19. sajandi lõpus juugendi ja Art Nouveau kunstivoolu saabumisega kunsti ja arhitektuuri – mil lopsakad ja elegantsed lille-, lehe- ja linnu- ja loomotiivid mitte ainult ei peegeldunud pudelilt sinna kenasti ritta säätitud vääriskividena või emailjoonistena, vaid andsid pudelile ja korgile ka enneolematu kuju. Klaasitööstuses võeti kasutusele uudne presstehnika ja klaasivalu. Parfüümist oli saanud elegantsi, hea maitse ja moodsa elustiili sümbol ning laiatarbe moekaup. Just see tingis etiketi ja ümbriskarbi kasutuselevõtu. Selle aja kuulsamad parfüümid olid Roger & Gallet' Bouquet «Nouveau», «Royal Vaissier» ja «Cri du Coeur». Nii «Bouquet Nouveau», mis rabas kullatud vasest ümbrisega, kui ka «Royal Vaissier», mis esindas Baccarat klaasikoja disainitud liilia- ja karbil Art Nouveaule iseloomulikke kultussümbollikat. See 1900. aasta Pariisi maailmanäituse jaoks loodud hügieenikomplekt – parfüüm ja samalõhnaline seep ühes karbis – oli esimene omataoline maailmas.

Lorenzy-Palanca loodud parfüümi «Cri du Coeur» (1914) pudel saavutas aga enneolematu menu ja sellel olev «lill-naise» kujutis muutus kiiresti ajastu ikooniks. Belle Epoque'i stiil oli parfüümipudelite puhul kõige eelistatum – väga elegantne, kuid samas klassikalise üldmuljega. Selle stiilipuhtamateks näideteks peetakse Monpelas' «Coronis'id» ja Roger & Gallet' «Gloire de Paris» (1907), mis esindas uut trendi – klassikaliselt lihtsa joonega puhtast käsitsilihvitud kristallist pudel ümbritsetuna elegantse väärismetallist kaunistusega. Kuldsed etiketid, siid ja samet, kuld- ja siidpaelad ning tutikesed kuulusid lahutamatu pudelite ja karpide kujunduse juurde.

Selle stiili elegantsemad näited on Rigaud' «Rose Ispahan», «Prince Igor», «Le Lilas». Rigaud oli esimene, kes võttis Euroopa parfüümide puhul kasutusele orientaalset nimeid. Samuti tegid parfüümimaailmas ilma F. Wolff & Sohni «Rose de Chiraz», Delettrezi «Stylis», Richard Hudnuti «Eros» ja Vivaudou «Mavis» – kõik need olid kui legendid.

20. sajand tõi kaasa mitmeid eri suundumusi: tekkisid esimesed hooajaparfüümid, pühendusega parfüümid ning eristuma hakkasid hommiku-, päeva- ja õhtuparfüümid. Guerlain tõi 1900. aastal turule enneolematult intiimse ja pika nimega parfüümi «Voila pourquoi j'aimais Rosine» («Põhjus, miks ma armastasin Rosine'i»), mis oli ebatavaline ka oma väljanägemise poolest – see kujutas endast vaasi siidist valmistatud kannikesekimbuga. Peaaegu sama ideed, kuid sedakorda klaasist valmistatuna kasutas Guerlain ka kolmkümmend aastat hiljem parfüümi «Muguet» («Piibeled») juures, kuid seekord olid õrnad piibeled klaasist (!).

Parfüümitöösturid vajasisid kõrgekvaliteedilisi pudeleid ning selles vallas tõusid liidriteks klaasikunstnik René Lalique ja Prantsusmaal juba 18. sajandil kuningas Louis XV-lt tegutsemisloa saanud klaasikoda Baccarat. Nende käsitsilihvitud, erikujulise disainiga ja rikkalike reljeefsete kaunistustega kristallpudelid olid, ja on tänini hinnalisemad kui nende sees olnud parfüüm ning need on ka 21. sajandil antiigioksjonitel ülinõutud ja kallis kaup. Lisaks muudele kaunistustele hakati pudelikaela ümber luksuslikkuse märgina keerutama kuldniiti, mis on jäänud erilise sümboliks siiani.

Lalique tõusis esile 1906. aastal koos parfüümimeister Francois Cotyga, disainides viimasele pudeleid. Nõudliku maitsega Coty ning ülimalt meisterlik klaasikunstnik ja juvelier Lalique olid kui teineteise jaoks loodud kunstnikuhinged. Selle koostöö viljadeks on sellised kaunitarid nagu «Au Coeur des Calices» (1913), «L'Entrainement» ja «Ambre Antique». Lalique disainis pudeleid paljudele lõhnameistritele, sealhulgas Houbigant'le, Roger & Gallet'le jmt.

Oriendi-vaimustus

20. sajandi teisel kümnendil puhkes Pariisis tõeline Idamaade buum, seda suuresti tänu moekunstnikule Paul Poiret'le, kes hakkas disainima orientaalsete sugemetega rõivaid, võttis idamaised elemendid kasutusele sisekujunduses ning oli esimene moekunstnik, kes lõi 1910. aastal oma parfüümi – «Roisine». Tema parfüümides oli tunda tugevaid idamaiseid noote ja peagi võtsid need omaks ka kõik teised parfüümiloojad. Naised, kes ei saanud endale lubada Poiret' kalleid rõivaid, püüdsid endale hankida vähemalt tema parfüümi. Kel aga jätkus raha mõlema jaoks, neile andsid idamaised parfüümid viimase lihvi. Eriti kuulsaks sai kaks aastat hiljem loodud parfüüm «Chez Poiret'ga» (1912), mis oli oma suure, kaunist lillelisest siidist ja tuttidega karbis vaatamisväärsus omaette. Ajastule iseloomulikult olid üheks seltskondliku elu tippsündmuseks maskiballid ning neil oli mõju ka parfüümidele – sündisid Cherigan'i «Mascarades» («Maskiball»), Guerlaini «Masque Rouge» («Punane mask») ja Rosine «Arlequinade» («Arlekiin») – kõik erilise kuju ja ebatavaliste lisanditega kaunistatud pudelid.

Üks tolle ajastu luksuslikumaid parfüüme oli 1927. aastal Honore Payani loodud

8. – 18.3.2012

SINU ILU
HEAKS

Ilupäevad on alanud!

Stockmanni ilupäevad toovad palju soodustusi, hulgaliselt kingitusi ja laia valiku uudistooteid tuntud kosmeetikatootjatelt.

Lühiülevaade Ilupäevade esitlusest ja üritustest:

GUERLAIN 8.03 ja 9.03 kell 15.30–19.00
Guerlain meigitoodete esitus/jumestaja Loore Hämat

LANCÔME 8.03–9.03 ja 15.03–16.03 kell 16.00–19.00
Lancôme meigikonsultatsioon/jumestaja Karolina Veetamm

YSL 8.03–9.03 ja 15.03–16.03 kell 16.00–19.00, 10.03 ja 17.03 kell 12.00–15.00
YSL meigikonsultatsioon/jumestaja Marika Jerbach

SHISEIDO 8.03 kell 14.00–18.00 ja 10.03 kell 12.00–16.00
Shiseido meigikonsultatsioon/jumestaja Marite Talbre

KANEBO 09.03–10.03 kell 15.00–19.00
meigikonsultatsioon/Sensai jumestuskunstnik Öne Rudi

DIOR 09.03–10.03 kell 10.00–19.00
Dior meigitoodete esitus/jumestaja Margit Müürisepp

Rohkem infot www.stockmann.ee.

STOCKMANN

LIIVALAIA 53 • AVATUD E-L 9-21 • P 10-21 • WWW.STOCKMANN.EE

«Bakanir». C. Depinoix & Fils disainitud lihtsa geomeetrilise pudeli kork meenutas eksootilist soengut ning selle karp oli valmistatud nahamaalitehnikas ja kaunistatud lisaks keraamiliste kaunistustega. See oli tol ajal kõige luksuslikum ja kallihinnalitem parfuumipakend, mida eales oli nähtud.

Esimese maailmasõja lõpus (1918) viisid Ameerika sõdurid oma naistele ja pruutidele koju kaasa Prantsuse parfüüme ja Ameerikas puhkes enneolematu lõhnabuum, mis andis parfüümitööstusele uue hiiglasliku turu näol tohutud võimalused. Paljud moemajad asusid kibekähku Poiret' eeskujul looma oma parfüüme. 1924. aastal tuli Worthi moemaja turule esimese parfüümiga «Dans la Nui» («Öösel»), millele tulid riburada pidi järele uued.

20. sajandi teisel poolel sai vaat et igale moemajale auasjaks oma parfüümide väljatootamine. Nii löid oma lõhnad Chanel, Dior, Yves Saint Laurent, Ralph Lauren, Givenchy, Galliano, Calvin Klein, Versace, Miucca Prada ja paljud teised. Oleks palju arvata, et disainerid olid ise edukad ka lõhnade loomises (selleks kasutati spetsialiste), kuid nad teadsid kõike stiilist ning just parfüümide visuaalselt efektses turuletoomises koos inimestele tuntud ja imetletud supermodellide ja -staaridega viidi uute parfüümide edu kiiresti taevastesse kõrgustesse. Parfüümipudelite loomine hakkas inspireerima nii kunstnikke (Salvador Dali, skulptor Robert Granai), moekunstnikke (Tom Ford), juveelikunstnikke (Alain Boucheron ja Paloma Picasso) kui ka disainereid (Fabien Baron jpt).

«Chanel N° 5» ja «pilvelõhkujad»

Üks hinnatumaid parfüümipudelite valmistajaid oli Baccarat, kus toodeti esmaklassilist kristalli ning seepärast valmisid paljude lõhnamajade mudelid just seal. Tõelisteks legendideks said 1927. aastal Delettrezi tellimisel loodud «Silver Butterfly» («Hõbedane liblikas») – pudel, millel peen liblikakujuline hõbeornamentika, kaunistatuna vääriskividega, ning hõbedaste motiividega «Astris».

Õtskui vastukaaluks sellele pillamisele tuli Coco Chanel 1921. aastal välja parfüümiajaloo kõige legendaarsema ja suurima müügieduga parfüümiga «Chanel N° 5», mille pudel aga lausa jahmatas oma lihtsusega. 1929. aasta Ameerika börsikrahhi ja sellele järgnenud depressiooniga aastad mõjusid parfüümitööstusele Euroopas dramaatiliselt, ellu jäid vaid tugevad tegijad. Pudelitelt kadusid kaunistused, luksuselt polnud enam juttugi, lihtne joon andis võimaluse kiireks tööstuslikuks tootmiseks. Peaaegu täiesti kadusid loodusmotiivid, mida asendas industriaalne ja urbanistlik sümbolika. Lalique disainis 1932. aastal Worthi moemajale läbipaistvast klaasist ja tumesinise korgiga noolja New Yorgi pilvelõhkujat meenutava parfüümipudeli «Je Reviens» («Tulen tagasi»), mis koos rohekashalli karbiga mõjus ultramoodsana. Jean Patou oli kaks aastat varem toonud turule «Normandie», mis inspireeritud luksuslaevast Normandia ning mille kristallversioon kingiti kõigile esimese klassi reisijatele.

Uute aegade hingus ...

Nii nagu sõdade ajal ikka, oli inimestel ka Teise maailmasõja järel mõelda palju praktilisematele asjadele kui parfüümid. Ent peagi paranesid hingeaaavad ning enese ümber taheti jälle näha ilu, naiselikkust ja õrnust – kõige selle kandjaks on alati olnud moe kõrval parfüümid. Tasapisi said mõlemad valdkonnad taas jalad alla ning lõhnamaailma trendiloojate etteotsa asusid moemajad. Christian Dior esitles Baccarat' lihtsas, kuid elegantses kristallpudelis aegumatut parfüümi «Miss Dior». 1948. aastal tõi Nina Ricci, kelle looming oli tuntud oma ülima naiselikkuse ja romantilise joone poolest, välja kõigi aegade kaunima parfüümipudeli «L'Air du Temps» («Aegade hingus»), mis kuulub igavesti lõhnlegendide auväärse ritta. 1951. aastal disainiti parfüümile kollase siidiga kaetud linnupuuri meenutav ümbris, mida valgustas seestpoolt tulev valgus. Parfüümid hakkasid järjest enam inspireerima kunstnikke ning lõhnatööstusesse tuli ka sürrealistlik maalikunstnik Salvador Dali, kes disainis Marquayle pudeli nimilõhna «Monsieur Marquay» jaoks, mille karbil ilutsesid vanameistri kuulsad vuntsid ja

signatuur. 1956. aastal tuli Dior välja «Diorissimoga», mille disainis samuti Baccarat' disainer Chrystiane Charles. Amforakujulist kristallist pudelit ehtis elegantne kullatud kork-lillebukett. 1950. aastal tõi ilufirma Lancôme välja oma «Magie».

Võim on kahe mehe käes

Tänapäeval peetakse maailma absoluutseteks tippudeks kaht meest: Pierre Dinandi ja Serge Mansau'd. Praegu Dinand & Sons nime kandvas perefirmas on viiekümne tegutsemisaasta jooksul loodud enam kui viissada parfüümipudelit, millest paljud

on auväärset kohal nii lõhna- kui ka disainiklassika poolest. Pierre Dinandi lõhnepudelik on modernse joonega, kuid äärmiselt elegantsed, püüdes samas igati tõetruult anda edasi parfüümi olemust. Dinand oli esimene disainer, kes pühendus ainult klaasiplastikale ning

hakkas disainima eksklusiivseid parfüümipudeleid.

Esimese pudeli disainis ta 1958. aastal Rochas'

firmale ja see oli nimilõhn «Madame Rochas»,

mida saatis tohutu menu. Alates 1960ndate

keskpaigast, mil ta sattus esimest korda noorte

lootustandvate moekunstnike seltskonda, on

Dinand neis ringkondades oma võrratu stiilitaju ja

talendi poolest ülimalt hinnatud. Suured moemajad –

Dior, Balenciaga, Guerlain, Calvin Klein, Oscar de la

Renta, Dolce ja Gabbana, Givenchy, Valentino, Baco

Rabanne ja veel paljud teised – on usaldanud oma lõhnade

visuaali loomise Dinandile. Firma disainiriigulit ehivad sellised

iludused nagu YSL «Opium», Lancôme «Magie noire»,

Estée Lauder «Pleasures intense», «Ysatis de Givenchy»,

Rabanne'i «XS», Dana «NAVY», Calvin Kleini «Eternity»

ja «Obsession» ning paljud teised. Eelmisel aastal valmis

uus seeria GANTile, «Terre d' Hermès» Hermèsile ja sari

«Foerster ja Johnsen» Douglasele.

Teine mees, kellest samuti mööda vaadata ei saa, on

Serge Mansau, kelle Coty lõhnamaja kutsus disaineriks

kohe pärast René Lalique'i lahkumist 1956. aastal.

Mansau vaatab aga sootuks teise suunda, ammutades

inspiratsiooni looduse mitmekesistest vormidest ja

värvidest. Lilled, taimed, kivid, vesi, eksootilised loomad –

Mansau'l on erakordne anne märgata ja väljendada looduse

ilu ning valada see klaasi. Oma debüüdi tegi nüüdseks üle

kaheksa viiekümne pudeli disaininud Mansau koos Helena

Rubinsteini esiklõhnaga 1960. aastal. Mansau klaasist taieseid

(teisiti on neid raske nimetada) on oma parfüümidele tellinud

paljud kuulsad lõhnavalmistajad. Isegi kui tuua siinkohal vaid

mõned näited tema loomest, saab see rida imeline. Eriline side on

Mansaul oma looduselembusest tulenevalt Kenzoga, kellele ta on

loonud näiteks «Flower By Kenzo», «Jungle», «Amour ja d'Ete».

Vastastikku inspireeriv on olnud koostöö ka Guerlainiga («Shalimar»,

«Insolence»), Givenchyga («d'Organza», «Amarige», π-seeria,

«HOT couture»), Hermèsiga («24. Foubourg», «Hermès»),

Cerrutiga («1881»), Marc Jacobsiga («Lola»), Escadaga («Moon»,

«Magnetism»), Montanaga, Dioriga («Diorella», «Dolce Vita») ning

muidugi ei puudu sellest reast ka Rochas'le, Azzarole, Pataou'le

ja Lanvin'le loodud pudelik.

Juveliirid lõhnamaailmas

Parfüümiariga on sajandeid olnud tihedalt seotud ka juveliirid. Nii näiteks oli juveelifirma Van Cleef & Arpels esimene sellel alal, kes lõi oma parfüümid (koos Dinandiga), neile on järgnenud Cartier (koos Mansau'ga), tuues 1986. aastal müügile «Panthere», Tiffany, Bvlgari, Chopard ja muidugi Boucheron, kes tõi 1988. aastal välja silmatorkava disainiga nimilõhna «Boucheron», mis meenutas safiiriga sõrmust. Sama jõulist ja omanäolist joont on Boucheron järginud ka kõigi järgnevate «lõhnavate juveelide» puhul: «Jaipur» (1994), mille käevõru meenutavat uhke safiiriga pudelit peetakse üheks kaunimaks läbi aegade ning «Jaipur Saphir» (1999).

Rääkides parfüümipudelite kollektsionääridest, keda on maailmas tuhandeid, ning antiigiturgudel nõutumatest eksemplaridest, on kõige kõrgemas hinnas 19.–20. sajandi Prantsuse parfüümipudelik. Kallimad (milles on alles originaallõhn) küündivad üle poolesaja miljoni (!) euronit ning neid, nn *belle époque'* ajastu sümboleid, ihaldab endale hinnast hoolimata iga kirglik kollektsionäär. ○

